

ACTIVATION METHODS IN THE WORK OF A TEACHER OF ECONOMIC SUBJECTS AT SECONDARY VOCATIONAL SCHOOL

Patrik JANÍČEK*, Súkromná SOŠ v Žiline, Slovenská republika

Vloženo: 16. 5. 2024 / Prijato: 17. 2. 2025

Typ článku: Teoretická studie

DOI: 10.5507/jtie.2025.002

Abstract: The paper reflects on the topic of teaching in schools. An appropriately chosen teaching method is a tool in the hands of the teacher in educating students. Here the teacher answers the questions: What to teach? How to teach? With the first question, it is clear what the content of teaching is, and it is the second question that directs us to the theory of teaching methods. An important factor in the effective educational process is also the student-teacher relationship. When applying activation methods, the teacher has more opportunities to praise, encourage and support the students' progress. On the contrary, students can show their skills, acquired abilities and knowledge in the teaching process. Activating methods applied in the teaching of economic subjects at secondary vocational schools are procedures that lead the teaching in such a way that the educational goals are achieved mainly on the basis of the pupils' own work, where the teachers emphasize problem solving. Teaching can prepare students to present their own ideas. The goal of our research was to find out the possibilities and frequency of applying activation methods in the teaching of economic subjects in secondary schools in school practice.

Key words: teaching, education, secondary school, activation methods, economic subject.

AKTIVIZUJÚCE METÓDY V PRÁCI UČITEĽA EKONOMICKÝCH PREDMETOV NA STREDNEJ ODBORNEJ ŠKOLE

Abstrakt: Príspevok reflektuje na tému vyučovania na školách. Vhodne zvolená metóda vyučovania je nástrojom v rukách učiteľa pri vzdelávaní žiakov. Tu si učiteľ zodpovedá na otázku: Čo učiť? Ako učiť? Pri prvej otázke je zrejmé čo je obsahom vyučovania a práve druhá otázka nás smeruje k teórii vyučovacích metód. Dôležitým faktorom v rámci

*Autor pro korespondenci: patrik.janicek87@gmail.com

efektívneho edukačného procesu je tiež vzťah žiak – učiteľ. Pri aplikácii aktivizačných metód má učiteľ viac možností žiakov pochváliť, povzbudiť a podporiť ich progres. Naopak žiaci môžu vo vyučovacom procese ukázať svoje zručnosti, nadobudnuté schopnosti a vedomosti. Aktivizujúce metódy aplikované vo vyučovaní ekonomických predmetov na stredných odborných školách sú postupy, ktoré vedú vyučovanie tak, aby boli výchovnovzdelávacie ciele dosahované najmä na základe vlastnej práce žiakov, kde učitelia kladú dôraz na riešenie problémov. Vyučovanie dokáže žiakov pripraviť na prezentovanie vlastných myšlienok. Cieľom realizácie nášho skúmania bolo v školskej praxi zistiť možnosti, frekvenciu aplikovania aktivizačných metód vo vyučovaní ekonomických predmetov na stredných školách.

Kľúčová slova: vyučovanie, vzdelanie, stredná škola, aktivizujúce metódy, ekonomické predmety.

1 Úvod

Vyučovací proces je systémom veľmi zložitých a vzájomne podmienených vzťahov pri ktorom vznikajú zmeny a je zameraný na splnenie cieľov vyučovania. Vo vyučovaní patrí dôležité miesto práve vyučovacej metóde za pomoci ktorej sa uskutočňujú zmeny. Ide o významný prvok spojenia medzi žiakom a učiteľom. Vyučovací proces sa realizuje rôznymi spôsobmi tak, aby sa zabezpečila aktivita žiaka čo sa odzrkadlí aj vo výchovno-vzdelávacích výsledkoch. Problémom býva ak učiteľ vo vyučovaní nevyužíva široké spektrum vyučovacích metód. Vyučovanie sa stáva monotónne až stereotypné a obmedzuje aktivitu žiaka.

2 Výučba ekonomických predmetov na strednej odbornej škole

V pedagogickej praxi vieme učiteľov začleniť nie len podľa ich špecializácie, ale aj na základe typológie osobnosti. Snáď najznámejšie členenie osobnosti učiteľa je podľa Caselmanna, ktorý uvádza typológiu logotropa a pajdotropa. V užšom kontexte vychádzame z tvrdení (Tureka 2008), ktorý logotropa – (logos – slovo, veda, tropos – povaha) opisuje ako typ učiteľa, ktorý veľký dôraz kladie na proces vzdelávanie, učivo a odovzdávanie vedomostí. Tu bližšie uvádzame delenie logotropa na:

- a) filozoficky orientovaného logotropa – reprezentujúceho učiteľa, ktorého snahou je prehľbovať a kreovať u žiakov svetonázor.

- b) odbornovo-vedecky orientovaného logotropa – rezervovaného ako odmeraného, chladného učiteľa, ktorý sa sústreďuje pozornosť na poznatky vo svojom odbore, preto pokladá vedomosti u žiakov za prioritne dôležité a menej chápe potreby žiakov.

Druhým typom učiteľa je pajdotrop – (pajs – chlapec, žiak, tropos – povaha), ktorý svoju pozornosť zameriava na žiaka jeho psychický rozvoj. Dôraz kladie na utváranie a formovanie osobnosti žiaka. Svoju pedagogickú činnosť zameriava prednostne na žiaka pred učivom. Uvádzame aj konkrétnejšie delenie pajdropa na:

- a) individuálne psychologicky orientovaného pajdotropa – s prístupom k žiakom, ktorý rešpektuje ich osobitosti je chápvavý. Vo svojej práci sa snaží utvárať osobnosť žiaka. Vzťah učiteľ – žiak je založený na vzájomnej dôvere.
- b) všeobecne psychologicky orientovaného pajdotropa – je typom učiteľa smerujúceho svoju pozornosť na celú triedu, nie iba na jednotlivcov. V práci motivuje žiakov a často dochádza, že takýto typ učiteľa zmierňuje svoje požiadavky na činnosť žiakov vo vyučovacom procese. Vo vyučovacom procese je dôležité, aké didaktické postupy využíva učiteľ ekonomických predmetov vo svojej práci. Rozlišujeme *vedecko-systematický typ učiteľa*, ktorý má dôkladne premyslený postup vyučovacej hodiny vo vyučovaní pracuje systematicky a racionálne. Pri prezentovaní učiva žiakom podáva informácie schematicky a prehľadne. Naopak *umelecký typ učiteľa* – svojim žiakom prezentuje učivo väčšinou názorne. Zameriava sa na rozvoj názorného myslenia formou ukážok, názorných učebných pomôcok a plastík. Ďalším typom je *praktický typ učiteľa* – zameraného na metodiku. Vyučovací proces so žiakmi organizuje tak, aby cieľ výchovy a vzdelávania bol efektívny (Ďuriš a kol., 2011). Učiteľ ekonomických predmetov je pedagógom, ktorý pôsobí na strednej škole. Okrem všeobecne daných predpokladov učiteľ ekonomických predmetov disponuje odborným ekonomickým vzdelaním, potrebnou praxou, podnikavosťou, schopnosťou viesť tím, organizovať prácu, analyzovať a hodnotiť výsledky činnosti (Krelová, Krištofiaková, 2020). Stredná odborná škola je podľa Barnovej vnútorne diferencovaná stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v najmenej dvojročnom a najviac päťročnom vzdelávacom programe príslušného odboru vzdelávania. (Barnová a kol. (2019). Na stredných odborných školách sa realizuje ekonomické vzdelávanie podľa toho, o aký druh a typ strednej školy ide (Bednárová, 2019). Obsah vzdelávania na takýchto školách je prispôbený

požiadavkám na trhu práce. Vzdelávanie je koncipované tak, aby si žiaci osvojili teoretické a praktické zručnosti na výkon špecializovaných povolání v národnom hospodárstve. Vo všeobecnosti platí, že škola je výchovno-vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje teoretické vedomosti a rozvíja praktické zručnosti žiakov (Novák et al., 2021). Školu podľa jej základného spoločenského významu označujeme za sociálnu inštitúciu účelovo vytvorenú na realizáciu jej základnej úlohy a plnohodnotného systému edukácie (Kosová – Kasáčová, 2009). Ekonomické predmety na stredných odborných školách sú koncipované do súvislého rámcového obsahu vzdelávania. Nakoľko v školách neexistujú rovnaké školské vzdelávacie programy, ktoré opisujú ciele vzdelávania, obsah učiva a jeho usporiadanie. V koncepcii jednotlivých odborov sa ekonomické predmety vyučujú od prvého až do štvrtého a piateho ročníka. Širokú paletu ekonomických predmetov zastrešujú predmety bankovníctvo, cvičenia z účtovníctva, daňovníctvo, ekonomické cvičenia, ekonomika, ekonomika a organizácia, ekonomika a podnikanie, ekonomika a riadenie, hospodárske výpočty, manažment, manažment a marketing cestovného ruchu, cestovný ruch, logistika a distribúcia, marketing, marketing a manažment, úvod do sveta práce, účtovníctvo a štatistika a mnoho ďalších.

3 Aktivizujúce vyučovacie metódy

Vo vyučovaní sa vykryštalizovali dva prístupy – transmisívny (tradičný) a konštruktivistický. Tradičný spôsob vyučovania je založený na odovzdávaní (transmisii) vedomostí smerom od učiteľa k žiakom. Turek (2010) hovorí o charakteristických vyučovacích stratégiách, ktoré priamo sprostredkovávajú žiakom hotové vedomosti a zručnosti a vedú ich priamou cestou k osvojovaniu návykov. Žiak je iba pasívnym príjemcom týchto informácií (Turek, 2010). Naopak konštruktívny spôsob vyučovania je vtedy kedy učiteľ používa také učebné stratégie, pri ktorých je žiak aktívny a sám si konštruuje svoje poznanie (Novák, 2020). V tomto poňatí hovorí Švec (2008) o učení sa s porozumením, ktoré je viac naplnené zmyslom a významom, ktoré je viac ovplyvnené sociálnym a kultúrnym kontextom (Švec, 2008). C. C. Bonwell a J. A. Eison definujú aktivizujúce vyučovacie metódy ako vyučovacie metódy, ktoré podporujú žiakov v aktívnom učiacom sa procese. To znamená, že aktívne vyučovanie vyžaduje u žiakov robiť zmysluplné učebné aktivity a tiež premýšľať o tom, čo robia (Bonwell, Eison, 1991). Vyučovaciu metódu môžeme jednoducho opísať ako cestu k stanovenému cieľu. V edukačnom procese neustále dochádza k interakcii medzi učiteľom a žiakmi, alebo medzi žiakmi navzájom. Interakcia učiteľ – žiak je v procese výučby realizovaná predovšetkým prostredníctvom vhodných vyučovacích metód (Čapek, 2015).

Činnosť učiteľa na hodinách sa odzrkadľuje aj v aplikácii vhodných vyučovacích metód na ktorých sú kladené požiadavky, ktoré dokážu zabezpečiť, aby učiteľ vedel z veľkého množstva vyučovacích metód vhodne vybrať tú, pomocou ktorej žiaci efektívne zvládnu obsah učiva (Grecmanová et. al, 2000). Podľa Tureka (2005) by mal učiteľ:

- poznať širokú škálu vyučovacích metód,
- pravidelne zaradzovať rôzne druhy vyučovacích metód,
- naučiť sa správne voliť vyučovaciu metódu vzhľadom k vzdelávacím cieľom výučby a požadovaným kompetenciám žiaka,
- poznať silné a slabé stránky jednotlivých vyučovacích metód,
- poznať zásady vedenia použitia jednotlivých vyučovacích metód (Turek 2005).

Aktivizujúce vyučovacie metódy podľa Jankovcová, Průcha, Koudela (1988) sú také postupy, ktoré vedú vyučovanie tak, aby sa výchovnovzdelávacie ciele dosahovali hlavne na základe vlastnej učebnej práce žiakov, pričom dôraz sa kladie na myslenie a riešenie problémov (Jankovcová, Průcha, Koudela, 1988). Význam prvkom vo vyučovaní je aj vhodná motivácia. Aktivizujúce vyučovacie metódy podľa Kotrba a Lacinu (2007) vylepšujú vyučovací proces z metodického hľadiska a tým sa vyučovanie stáva efektívnejším. Primárnym cieľom aktivizujúcich vyučovacích metód je premena statické monologické metód na dynamický spôsob, ktorý začlení žiakov do problematiky a podporí ich motiváciu, záujem o preberanú tému. Sekundárnym faktorom je zmena vzťahu medzi učiteľom a žiakmi. Vo vyučovaní, kde sa používajú aktivizujúce vyučovacie metódy sa učiteľ nevzdáva svojej dominantnej role v triede, iba dáva väčší priestor žiakom k ich seberealizácii a rozvoji (Kotrba a Lacinu, 2007). Význam motivácie pri edukácii potvrdzuje aj Fontana (2010), ktorý tvrdí, že ak nie je prítomná dostatočná motivácia, uspokojivé učenie v škole pravdepodobne neprebehne (Fontana, 2010). Vhodným spôsobom pre rozvoj učenia žiaka v edukačnom procese je využívanie aktivizujúcich metód. Aktivizujúce metódy Michel et al. (2009) definujú ako didaktické postupy, ktoré vedú vyučovanie tak, aby sa edukačné ciele dosahovali predovšetkým na základe vlastnej učebnej aktivity žiakov. V tomto spôsobe edukácie dochádza k zmene postavenia žiakov z pasívnych recipientov na aktívnych účastníkov edukačného procesu (Michel et al. 2009). V dostupnej odbornej zahraničnej a slovenskej literatúre nachádzame množstvo aktivizujúcich a inovatívnych metód (Hosam, Hurmuzan, 2018; AlMutairi, 2015; Kotrba, Lacina, 2015; Hajrová, 2015; Buzan, 2014; Mistrík, 2014; Sitná, 2013; Tomengová, 2012; Zormanová; 2009; Maňák,

Švec, 2003). V rámci príspevku neupriamujeme pozornosť na všetky aktivizujúce metódy, ktoré majú možnosť učítelia využívať, ale zisťujeme aké metódy preferujú.

Správny výber vyučovacej metódy je na učiteľovi, musí zvoliť takú metódu na základe cieľa výučby, obsahu učiva a jeho analýzy. Medzi kritéria optimálneho výberu vhodnej metódy výučby môžeme zaradiť:

- cieľ vyučovacej jednotky – tu sa učiteľ musí zamerať na cieľ vyučovania, čo má žiak vedieť,
- obsah učiva – pedagóg musí zvážiť či dané učivo je možné naučiť žiakov zvolenou metódou,
- materiálno-technické vybavenie – je práve rozhodujúcim faktorom pre úspešnosť vyučovania,
- predpoklady žiakov – náročná činnosť učiteľa, kedy musí vedieť či danosti a schopnosti žiakov sú určujúce pre úspešné využitie zvolenej metódy,
- možnosti učiteľa – učiteľ na základe sebareflexie svojich pedagogicko-psychologických a odborných vedomostí musí vedieť zvoliť na každú vyučovaciu situáciu adekvátne účinnú aktivizujúcu metódu.

Podmienkou efektívnosti vyučovacieho procesu je aplikovanie aktivizujúcich metód výučby, ktoré so správnym obsahom vyučovania participujú na rozvoji zručnosti žiakov (Krpálek, 2012). Vyučovanie je procesom v ktorom vystupujú 2 elementy vo vzájomnej súčinnosti. Aktívny má byť nielen učiteľ, ale aj žiak, čo je predpokladom menej direktívne riadenie učebnej aktivity žiaka. Aktivizujúce metódy vo vyučovaní ekonomických predmetov sú také postupy, ktoré vedú vyučovanie tak, aby boli dosiahnuté výchovnovzdelávacie ciele na základe vlastnej učebnej činnosti žiakov. Dôraz kladieme na riešenie problémov v konsenze s činnosťným, skúsenosťným a hlavne zážitkovým vyučovaním ekonomických predmetov. Kotrb a Lacina (2010) uvádzajú, že výučba vedená aktivizujúcimi metódami by mala rozvíjať:

- komunikačné a prezentačné schopnosti,
- seba prezentáciu žiakov,
- schopnosť vhodne argumentovať, obhajovať svoje vlastné názory,
- analytické a kritické myslenie,
- kreativitu.

Medzi aplikované aktivizujúce metódy vo vyučovacom procese zaraďujeme dialogické – diskusné metódy, metódy skupinového a kooperatívneho učenia, projek-

tové metódy a metódy rozvíjajúce kritické myslenie, prípadové metódy (vrátane situačnej metódy) a hranie rolí (dramatizácia, inscenačné metódy), simulačné metódy a metódy objavovania a riadeného objavovania a v neposlednom rade výskumné metódy a didaktické hry. Edukačný proces obohatený aktivizačnými metódami je viditeľný zmenou tradičného na niečo inovatívne. Inovovanie rozumieme ako proces transmisie kedy vyučovací proces ožívujeme, vedieme žiakov k vzájomnej komunikácii, spolupráci a pomáhame im rozvíjať prezentačné zručnosti. Tým, že žiakom počas vyučovania dávame možnosť zapracovať na svojich vedomostiach, rozvoji schopností a koncipovaní kľúčových kompetencií vlastnou aktívnou účasťou hovoríme o self-responsible learningu. Pri aplikovaní aktivizujúcich metód vychádzame z tvrdenia Petláka (2004, s. 146) uvádza, že „aktivizujúce vyučovacie metódy navodzujú intelektuálnu, kognitívnu aktivitu – žiak si aktívne osvojuje učivo sprostredkované učiteľom, pravda, hodnotnejšie je, ak sám alebo so spolužiakmi rieši úlohy, problémy, a tak získava nové vedomosti. Túto aktivitu však netreba vnímať len ako konkrétny prejav na vyučovaní, ona sa prenáša do ďalších aktivít žiaka, do schopností riešenia divergentných úloh, do samovzdelávania a pod.“ Petlák (2004) ďalej poukazuje na to, že pri aplikovaní aktivizujúcich vyučovacích metód vo vyučovacom procese musí učiteľ vystupovať ako sprostredkovateľ učiva a svojou činnosťou usmerňoval žiaka. Tu sledujeme paralelu žiaka a učiteľa. Môžeme tvrdiť, že pri aplikovaní klasických metód je učiteľ v centre pozornosti a sledujeme žiakovi pasivitu naopak pri aktivizujúcich metódach je žiak v centre pozornosti a učiteľ je facilitátorom v edukačnom procese.

4 Prieskum

Pri analyzovaní výsledkov výskumov v oblasti využitia aktivizujúcich metód vo vyučovaní v zahraničí a u nás na Slovensku vieme potvrdiť, že aktivizujúce vyučovacie metódy môžeme charakterizovať ako prostriedok na zlepšenie kvality vzdelávania. V zahraničí sa uskutočnili výskumy ako je Výskum „Status of the Usage of Active Learning and Teaching Method and Techniques by Social Studies Teachers“ uskutočnený na stredných školách v Turecku a týkal sa vyučovania s využívaním aktivizujúcich metód. Lingling (2017) vo Fínsku realizoval výskum, ktorý sa zamerlal na oblasť aktivizujúcich metód. Výskumnú prácu realizoval formou rozhovorov a pozorovaní. Podobné výskumy sa realizovali aj u nás so zameraním na aktivizujúce vyučovacie metódy na stredných školách. Realizovali sa aj výskumy koncipované na zisťovanie podielu využívania aktivizujúcich a tra-

dičných vyučovacích metód na stredných odborných školách. Ich výsledky priniesli zaujímavé zistenia v oblasti aplikovania aktivizujúcich metód vo vyučovaní.

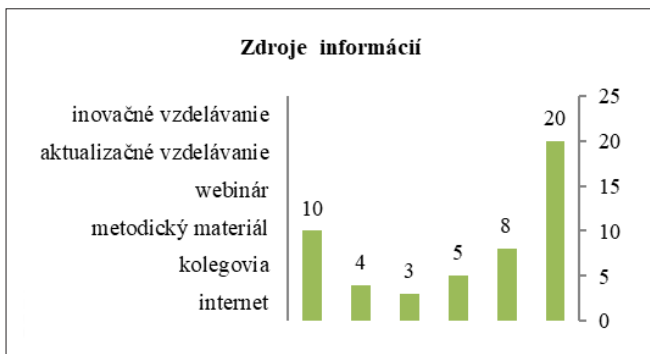
Ako hlavnú metódu výskumu sme si zvolili dotazník. Práve táto metóda nám umožnila v relatívne krátkom čase získať čo najviac odpovedí od oslovených respondentov. V našom skúmaní sme oslovili učiteľov stredných odborných škôl vyučujúcich ekonomické predmety. Základný súbor respondentov nám tvorilo 50 učiteľov stredných škôl v Žilinskom kraji. Z demografických položiek nášho dotazníku sa výskumu zúčastnilo 38 žien a 12 mužov, čo tvorí 76 % žien a 24 % mužov. Priemerný vek respondentov bol 40 rokov. V demografickej položke nás zaujímala dĺžka pedagogickej praxe respondentov. V najväčšom zastúpení sa nášho výskumu zúčastnilo 33 učiteľov s dĺžkou praxe 5 až 10 prípadne viac rokov, čo tvorilo 66 % učiteľov. Učiteľov s praxou 3 až 5 rokov tvorilo 12 respondentov čo predstavuje 24 % respondentov. U učiteľov s dĺžkou praxe 1–3 rokov bolo 5 respondentov čo tvorilo 10 % zúčastnených. Môžeme predpokladať, že títo učitelia aj vzhľadom na krátku dĺžku svojej pedagogickej praxe, využívajú aktivizujúce vyučovacie metódy vzhľadom tomu, že sú čerstvými absolventmi pedagogických fakúlt a sú krátko v zamestnaní.

Cieľom nášho skúmania bolo odpovedať na otázky:

- Aké skúsenosti majú respondenti s aplikáciou aktivizujúcich metód vo vyučovaní ekonomických predmetov?
- Akú frekvenciu uplatňovania aktivizujúcich metód vo vyučovacom procese využívajú?
- Aké aktivizujúce metódy preferujú v edukačnom procese?

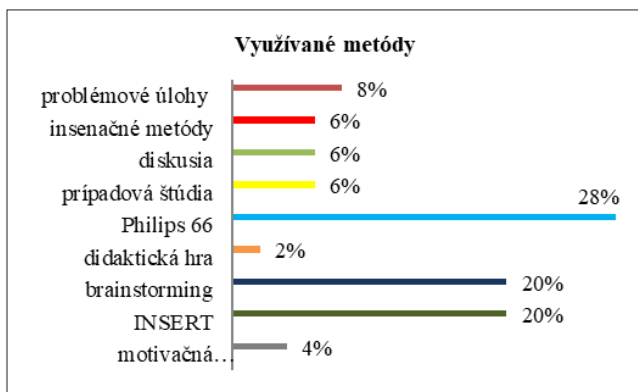
Aktivizujúce metódy vo vyučovaní ekonomických predmetov by sa mali zameriavať na kognitívny, afektívny a psychomotorický rozvoj osobnosti žiaka a tým podmieniť celostný rozvoj osobnosti. Aktivizujúce metódy sú v kontraste k väčšine tradičných metód. Dôležitá je aktivita žiaka, ktorý je v centre pozornosti a rozvíjajú sa jeho potreby a kľúčové kompetencie. Najskôr sme sa zaujímali o názor respondentov – Odkiaľ získavajú informácie o možnosti aplikovania aktivizujúcich metód vo vyučovacom procese. Učitelia mali na výber zo siedmich možností, pričom posledná bola možnosť iné. Pre lepšiu prehľadnosť sme si zvolili grafické znázornenie výsledkov. Pri tejto položke si mohli respondenti vybrať z viacerých možností, podľa ich uváženia. Z výsledkov uvádzame, že 20 respondentov (40 %) považuje za podnetné absolvovanie inováčného vzdelávania zameraného na využí-

vanie aktivizačných metód vo vyučovaní. Nasleduje aktualizčné vzdelávanie, kde sa za túto možnosť vyslovilo 8 respondentov (16 %) a ako vhodný zdroj – návod na aplikovanie aktivizačných metód vo vyučovaní považuje internet 10 respondentov (20 %).

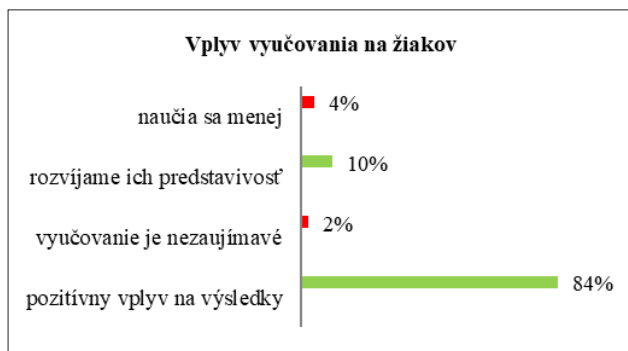
Graf č. 1: Zdroje informácií (Zdroj: Vlastné úpravy)

V našom skúmaní sme sa zamerali aj konkrétne na využívanie aktivizačných metód vo vyučovaní. Zisťovali sme, aké metódy učitelia volia vo vyučovaní ekonomických predmetov. Naše zistenia uvádzame v nasledujúcom grafe.

Graf č. 2: Využívané metódy (Zdroj: Vlastné úpravy)

V nasledujúcom grafe vidíme, že respondenti najčastejšie využívajú vo vyučovaní metódy Philips 66 (28 %), čo predstavuje 14 zúčastnených. Metódu brainstormingu (20 %), INSERT-u (20 %) využíva zhodne 10 respondentov. Metódy diskusie, prípadových štúdií a insenačných metód (6 %) a v menšom meradle problémové úlohy (8 %) a didaktickú hru (2%). Zaujímavým ukazovateľom je, že učitelia neuvedli možnosť projektového vyučovania ako jednu z mnohých možností, ktorá je vhodná na vyučovanie ekonomických predmetov. Zaujímal nás aj názor učiteľov na skutočnosť ako vnímajú výsledok vyučovania pri využívaní aktivizačných metód vo vedomostiach žiakov. Celkovo môžeme povedať, že učitelia sa prikláňajú k názoru, že aplikácia aktivizačných metód vo vyučovacom procese má pozitívny vplyv na úroveň dosiahnutých vedomostí žiakov (94 %). Naopak tvrdenie, že využívaním aktivizačných metód sa žiaci naučia menej tvrdí (4 %) respondentov a vyučovanie považuje za nezaujímavé (2 %) respondentov.

Graf č. 3: Vplyv vyučovania na žiakov (Zdroj: Vlastné úpravy)

Záver

Výsledky prieskumu preukázali vysokú motiváciu učiteľov využívať aktivizujúce metódy vo vyučovaní ekonomických predmetov. Ich názory predstavujú v pomernej väčšine pozitívnejšie ohlasy ako negatívne. Môžeme povedať, že učitelia vo svojej praxi nevyužívajú široké portfólio dostupných aktivizačných metód vo vyučovaní. Možným dôvodom môže byť, že nemajú dostatok informácií a metodických pokynov na rôznorodé aplikovanie ponúkaných metód. Jednotlivé metódy sú komplikovanejšie na využívanie hlavne na vyššiu časovú náročnosť

– projektové metódy. Výsledky nášho prieskumu nám poskytli cenné informácie na realizáciu podrobnejšieho skúmania a vytvárania metodických materiálov pre učiteľov. Zároveň môžeme konštatovať, že respondenti sú pozitívne naladení pri využívaní aktivizujúcich metód. Aplikovanie aktivizujúcich metód vo vyučovaní ekonomických predmetov výrazne zlepšuje zapojenie žiakov do vyučovania a taktiež pochopenie ekonomických javov a situácií pri rôznych diskusiách na aktuálne ekonomické témy. Štúdie nám ukazujú, že žiaci, ktorí sa zapájajú do vyučovania si dokážu zapamätať omnoho viac informácií s porovnaním s klasickým vyučovaním. Zavádzanie aktivizujúcich metód do vyučovania pomáha žiakom pochopiť teóriu a tým ich pripraviť na dynamické prostredie trhu práce. Tu môžeme vysloviť aj tvrdenie, že aktivizujúce metódy nie sú významné len pre žiakov, ale aj pre učiteľov, pretože dokážu eliminovať počet neaktívnych žiakov vo vyučovaní v triede a tým sa zachováva dynamika. Využívané metódy majú pozitívny vplyv na angažovanosť žiakov vo vyučovaní, lepšiemu porozumeniu učiva, rozvoju kľúčových kompetencií, ktoré žiaci dokážu následne implementovať aj do pracovného života. Vo vyučovaní sa rozvíjajú komunikačné schopnosti, kritické myslenie, schopnosť tímovej práce a rozhodovanie. Variabilita aktivizujúcich metód sa prejavuje v schopnosti prispôbeniu sa širokému spektru učebných štýlov vhodným striedaním diskusií, cvičení, hrania úloh. Táto schopnosť umožňuje diverzifikovať prístupy tak, aby vyhovovali širokému spektru žiakov. Pri spájaní teoretických poznatkov s praktickými aplikáciami robí vyučovací proces efektívnejší. Žiaci dokážu rozpoznať ako sa ekonomické teórie aplikujú v reálnom svete.

7 Bibliography

- Barnová, S. et al. (2019). *Školská pedagogika II*. Dubnica nad Váhom; Vysoká škola DTI. 347 p. ISBN 978-80-89732-85-2.
- Bednářová, L. (2019). *Didaktika ekonomických predmetov*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. 101 p. ISBN 978-80-555-2374-3.
- Bonwell, C. C. – Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHEERIC Higher Education Report No. 1, George Washington University, Washington, DC, 1991. ERIC digest.
- Čáp, J. – Mareš, J. (2007). *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál. 656 p. ISBN 807-367-2731.
- Čapek, R. (2015). *Moderní didaktika. Lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha : Grada. 624 p. ISBN 978-80-247-3450-7.
- Đuriš, M., a kol. (2011). *Didaktika odborných predmetov*. Banská Bystrica: FPV, UMB, 173 p. ISBN 978-80-557-0269-8.
- Dyrtová, R. – Krhutová, M. (2009). *Učitel – Příprava na profesi*. Praha : Grada., 121 p. ISBN 978-80-247-2863-6.
- Fontana, D. (2010). *Psychologie ve školní praxi*. Praha : Portál. 384 p. ISBN 978-80-7367-725-1.

- Gavora, P. (2007). *Učiteľ a žiaci v komunikácii*. Bratislava : Univerzita Komenského., 200 p. ISBN 978-80-223-2327-7.
- Grecmanová, H., Urbanovská, E., Novotný, P. (2000). *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc : Hanex. 160 p. ISBN 80-85783-28-2.
- Jankovcová, M. – Průcha, J. – Koudela, J. (1988). *Aktivizující metody v pedagogické praxi středních škol*. Praha : SPN, 1988. 160 p. ISBN 80-04-23209-4.
- Kasačová, B. (2004). *Učiteľská profesia v trendoch teórie a praxe*. Prešov : MPC.. 83 p. ISBN 808-045-3527.
- Krelová, K. K., – Krištofiaková, L. (2020). *Vybrané kapitoly z didaktiky odborných predmetov*. Praha : Extrasystem. 130 p. ISBN 978-80-87570-47-0.
- Krpálek, P. (2012). *Didaktika ekonomických předmětů*. Praha : Oeconomica. 183 p. ISBN 978-80-24519-09-8.
- Kotrba, T., Lacina, L. (2010). *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. Brno : Barrister & Principal. 188 p. ISBN 978-80-87029-12-1.
- Kosová, B. – Kasačová, (2009). *Základné pojmy a vzťahy v edukácii*. Banská Bystrica: PF UMB. 162 p. ISBN 978-80-8083-525-5.
- Manniová, J.(2008). *Učiteľ v procese výchovy a vzťahov*. Ivanka pri Dunaji: Axima, 197 p. ISBN 978-80-969178-5-3.
- Novák, J., et al., (2021). *Odborová didaktika ekonomických predmetov*. Bratislava: Ekonóm, 191p. ISBN 978-80-225-4846-5.
- Novák, J. (2020). Vplyv vybraných prístupov k výučbe ekonomických predmetov na motiváciu žiakov. In *Teória a prax ekonomického vzdelávania*. Bratislava: Ekonóm, p. 45–49. ISBN 978-80-225-4744-4.
- Petlák, E. (2004). *Všeobecná didaktika*. Bratislava : IRIS. 311 p. ISBN 80-89018-64-5.
- Švec, Š. 2008. *Anglicko-slovenský lexikón pedagogiky a andragogiky*. Bratislava : IRIS. 323 p. ISBN 978-80-89256-21-1.
- Turek, I. (2005). *Inovácie v didaktike*. Bratislava : MPC. 358 p. ISBN 80-8052-230-8.
- Turek, I. (2008). *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition. 620 p. ISBN 978-80-8078-198-9.
- Turek, I. (2010). *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition. 598 p. ISBN 978-80-8078-233-8.
- Tomčík, I. (2015). *Didaktika ekonomie*. Olomouc: Sociates. 51 p. ISBN 978-80-87533-13-0.